

Analiza zagrożeń, w tym identyfikacja miejsc, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji na terenie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego

Opracował:

Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego

Oddział Terenowy Sieradzkich Parków Krajobrazowych

ul. Rycerska 2A 98-200 Sieradz tel. 43 822 62 20

e-mail: spk@parkilodzkie.pl

www.parkilodzkie.pl

Sieradz, 2021 r.

SPIS TREŚCI

1. Cel i podstawy prawne opracowania.
2. Uwarunkowania udostępniania wód Załęczańskiego Parku Krajobrazowego dla turystyki i rekreacji.
3. Miejsca, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji.
4. Zagrożenia dla osób przebywających na obszarach wodnych Załęczańskiego Parku Krajobrazowego.
5. Siły i środki, które mogą być wykorzystywane dla ograniczania zagrożeń oraz akcji ratowniczych.
6. Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych Załęczańskiego Parku Krajobrazowego.
7. Kontakty alarmowe

1. Cel i podstawy prawne opracowania

Celem niniejszego opracowania jest analiza zagrożeń dla osób przebywających na obszarach wodnych Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w tym identyfikacja miejsc, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 656 ze zm.) zapewnienie bezpieczeństwa na obszarach wodnych polega w szczególności na:

- 1) dokonaniu, we współpracy z policją i działającymi na danym terenie podmiotami, o których mowa w art. 12 ust. 1, analizy zagrożeń, w tym identyfikacji miejsc, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji;
- 2) oznakowaniu i zabezpieczeniu terenów, obiektów i urządzeń przeznaczonych do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji na obszarach wodnych;
- 3) prowadzeniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa na obszarach wodnych, polegających w szczególności na:
 - a) oznakowaniu miejsc niebezpiecznych,
 - b) objęciu nadzorem, we współpracy z policją i podmiotami, o których mowa w art. 12 ust. 1, miejsc niebezpiecznych, w tym miejsc zwyczajowo wykorzystywanych do kąpieli,
 - c) uświadamianiu zagrożeń związanych z wykorzystywaniem obszarów wodnych, w szczególności prowadzeniu akcji edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży szkolnej;
- 4) informowaniu i ostrzeganiu o warunkach pogodowych oraz innych czynnikach mogących powodować utrudnienia lub zagrożenia dla zdrowia lub życia osób;
- 5) zapewnieniu warunków do organizowania pomocy oraz ratowania osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia.

Za zapewnienie bezpieczeństwa, o którym mowa w art. 4 ust. 1 ww. ustawy, odpowiada (art. 4 ust. 2):

- 1) na terenie parku narodowego lub krajobrazowego - dyrektor parku,**
- 2) na terenie, na którym prowadzona jest działalność w zakresie sportu lub rekreacji - osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która prowadzi działalność w tym zakresie,
- 3) na pozostałym obszarze - właściwy miejscowo wójt (burmistrz, prezydent miasta) - zwani dalej "zarządzającym obszarem wodnym".

Zadania, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy, wykonywane przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) na obszarze, o którym mowa w art. 4 ust. 2 pkt 3, należą do zadań własnych gminy.

2. Uwarunkowania udostępniania wód Załęczańskiego Parku Krajobrazowego dla turystyki i rekreacji

Załęczański Park Krajobrazowy powołany został uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Sieradzu z dnia 5 stycznia 1978 roku w celu ochrony niepowtarzalnego krajobrazu jurajskich wapiennych ostańców kryjących w sobie wiele form krasu, żywiących osobliwą faunę i florę oraz urokliwego odcinka rzeki Warty określonego jako najpiękniejszy i najwartościowszy przyrodniczo w stosunku do całego jej biegu.

Sieć rzeczną ZPK wraz z jego otuliną tworzą rzeka Warta z kilkoma niewielkimi dopływami, zbiorniki wód stojących oraz rowy melioracyjne. Warta płynie przez Park około 37-kilometrowym odcinkiem od Raciszyna do Kochlewa. Rzeką płynie naturalnym, dzikim, nieuregulowanym korytem zataczającym Wieli Łuk Warty, który wcina się w polodowcowe utwory oraz wapienne jurajskie skały i rzeźbi w nich głębokie, malownicze przełomy.

W obrębie łuku znajdują się trzy odrębne przełomy: Przełom Działoszyński, Załęczański Łuk Warty oraz Przełom Krzeczowski. Na obszarze ZPK Warta nie ma dopływów prawostronnych. Jej lewostronnymi dopływami są: Sucha Struga (zwana też Krępą, grabarką), Grabówka, Struga II, Struga Łaszewska, Struga.

Zakazy wybrane z art. 17 ustawy o ochronie przyrody (uop), a obowiązujące na terenie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego określa Rozporządzenie Nr 45/2005 Wojewody Łódzkiego z dnia 24 listopada 2005 roku w sprawie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w granicach województwa łódzkiego zmienionego Rozporządzeniem Nr 14/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 4 czerwca 2008 w sprawie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w granicach województwa łódzkiego.

Na podstawie §3. pkt. 13 ww. rozporządzenia na terenie ZPK obowiązuje **zakaz używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.**

Zakaz, o którym mowa w § 3 pkt 13, nie dotyczy:

- 1) Wykonywania zadań wynikających z planu ochrony
- 2) Wykonywania zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa
- 3) Prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym

4) Realizacji inwestycji celu publicznego w rozumieniu art.2 pkt ustawy z dnia 23 marca 2003 r. o planowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 oraz z 2004 r. Nr 6, poz. 41).

3. Miejsca, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji

W dniu 17 maja 2021 roku Oddział Terenowy Sieradzkich Parków krajobrazowych zwrócił się do Komendantów Komend Powiatowych Policji z terenu Załęczańskiego Parku Krajobrazowego z prośbą o włączenie się w akcję „bezpieczna woda” poprzez przeprowadzenie wspólnych patroli terenów nadrzecznych i wyznaczenie miejsc szczególnie uczęszczanych i wykorzystywanych do kąpieli, które są miejscami potencjalnie niebezpiecznych nad rzekami.

Lustracje przeprowadzili pracownicy OTSPK w porozumieniu z Policją.

Podczas lustracji zostały wyznaczone miejsca potencjalnie niebezpieczne, które są wykorzystywane do kąpieli nad rzekami. W związku z brakiem ratowników WOPR w tych miejscach uznano je za potencjalnie niebezpieczne.

Zestawienie rzek, gdzie zidentyfikowano zagrożenia **dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji na terenie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego** zawarto w tabeli nr 1.

W opracowaniu użyto sformułowań dotyczących miejsc, które wykorzystywane są do rekreacji wodnej (kąpiele, pływanie itp.). Są to: „kąpielisko” oraz „miejsce okresowo wykorzystywane do kąpieli”. W przypadku zwrotu „kąpielisko”, rozumie się przez to miejsce zdefiniowane zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne: *kąpielisko - rozumie się przez to wyznaczony przez radę gminy wydzielony i oznakowany fragment wód powierzchniowych, wykorzystywany przez dużą liczbę osób kąpiących się, pod warunkiem, że w stosunku do tego kąpieliska nie wydano stałego zakazu kąpieli; kąpieliskiem nie jest: pływalnia, basen pływacki lub uzdrowiskowy, zamknięty zbiornik wodny podlegający oczyszczaniu lub wykorzystywaniu w celach terapeutycznych, sztuczny, zamknięty zbiornik wodny, oddzielony od wód powierzchniowych i wód podziemnych*; W przypadku użytego w opracowaniu zwrotu miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli – rozumie się przez to wykorzystywany do kąpieli wydzielony i oznakowany fragment wód powierzchniowych niebędący kąpieliskiem. Pod

pojęciem „dzikie kąpielisko” rozumiemy miejsce niewyznaczone do kąpeli, wykorzystywane przez kąpiących się na podstawie obserwacji terenowych.

Gmina Wierzchlas

1. Rzeką Warta miejscowość Kamion.
2. Rzeką Warta miejscowość Kamion (Meander Toporowski).

Gmina Pątnów

3. Rzeką Warta miejscowość Załęczce Wielkie (przed Ośrodkiem ZHP).
4. Rzeką Warta miejscowość Kałuże (Kępowizna).

Gmina Działoszyn (miejsca zostały oznakowane przez inne podmioty)

5. Rzeką Warta miejscowość Bobrowniki
6. Rzeką Warta miejscowość Lisowice

Tabela 1. Rzeki Załęczańskiego Parku Krajobrazowego, gdzie zidentyfikowano zagrożenia dla bezpieczeństwa osób przebywających nad wodą.

Lp.	Rzeka	Nazwa	Gmina	Uwagi
1.	Warta	Kamion	Wierzchlas	„dzikie” kąpielisko
2.	Warta	Kamion (Meander Toporowski)	Wierzchlas	„dzikie” kąpielisko
3.	Warta	Załęczce Wielkie (przed Ośrodkiem ZHP)	Pątnów	„dzikie” kąpielisko
4.	Warta	Kałuże (Kępowizna)	Pątnów	„dzikie” kąpielisko

Jak wynika z ww. tabeli, jako miejsc niebezpiecznych nie uwzględniono budowli hydrotechnicznych na rzekach, związanych z funkcjonowaniem elektrowni wodnych. Administrator tych obiektów oznakował je w terenie jako miejsca niebezpieczne, w których funkcjonuje zakaz kąpeli i pływania sprzętem wodnym (kanały doprowadzające wodę do budynków elektrowni).

Na terenie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego miejsca, w których stwierdzono kąpiących się ludzi były kąpieliskami „dzikimi”. W związku z potrzebami wypoczywających nad wodą osób i wydaje się zasadnym, stworzenie strzeżonych kąpielisk w każdej parkowej gminie.

Osobnym zagadnieniem jest bezpieczeństwo wodniaków korzystających z wyznaczonych przystani dla kajakarzy, które również mogłyby stać się przynajmniej miejscami okresowo wykorzystywanym do kąpiei.

4. Zagrożenia dla osób przebywających na obszarach wodnych Załęczańskiego Parku Krajobrazowego

Czynnikami wpływającymi na ilość osób korzystających z walorów rekreacyjnych i turystycznych wód ZPK są pogodna aura i okresy wakacyjno – wypoczynkowe. W tych okresach znacznie wzrasta liczba korzystających z kąpiei oraz sprzętu wodnego, należy liczyć się ze wzrostem zagrożenia związanego z przypadkami utonięć. Kąpiel lub zabawa w wodzie, to forma rekreacji związana z letnim wypoczynkiem. Wejście do wody stwarza jednak zawsze zagrożenie, z którym należy się liczyć.

Szczególnie groźne sytuacje to:

- niedostateczne umiejętności pływania,
- pływanie pod wpływem alkoholu,
- wstrząs termiczny,
- nadmierne oziębienie organizmu,
- wchodzenie do wody przy schorzeniach,
- skurcze,
- wiry,
- brodzenie w rzece,
- skakanie do nieznannej wody,
- przecenianie swoich sił i umiejętności,
- nieodpowiednia zabawa,
- miejsca zarośnięte przez roślinność wodną,
- zimne prądy,
- nagła zmiana warunków na wodzie,
- kąpiel w miejscach niewyznaczonych.

Zagrożenia dla osób kąpiących wynikają z:

- braku lub słabej umiejętności pływania, niewłaściwej oceny tych umiejętności bądź złego stanu zdrowia,
- korzystania z miejsc nie przystosowanych do kąpiei - wpływania w strefy porośnięte roślinnością wodną lub w miejsca bagniste, wykonywania skoków do wody bez znajomości głębokości i występowania obiektów zanurzonych,
- odbywania kąpiei w stanie pod wpływem alkoholu lub środków odurzających,

- odbywania kąpieli przy niesprzyjających warunkach pogodowych,
- możliwość kolizji z jednostkami pływającymi.
- niedostatecznych umiejętności sterowania jednostką, wykonywania ryzykownych manewrów, niedostosowania takielunku statków żaglowych do aktualnych warunków pogodowych,
- słabej wiedzy na temat batymetrii akwenu,
- występowania nieoznaczonych miejsc niebezpiecznych dla kajakarzy – przedmiotów zanurzonych, w tym rumoszu drzewnego wymagającego przeniesienia kajaka lub wyjścia z niego w celu pokonania przeszkody,
- złego stanu zdrowia osoby sterującej jednostką bądź pozostawania tej osoby pod wpływem alkoholu lub środków odurzających,
- niekorzystnych warunków pogodowych (szkwałów, silnego falowania, wyładowań atmosferycznych),
- braku odpowiednich środków bezpieczeństwa, w szczególności indywidualnych środków wypornościowych: kamizelek ratunkowych lub asekuracyjnych, a w przypadku większych jednostek – tak że kół ratunkowych i gaśnic.

Zagrożenia dla osób nurkujących z użyciem aparatów tlenowych:

- niedostatecznych kwalifikacji i praktyki nurkowej,
- nieprawidłowej oceny warunków wpływających na bezpieczeństwo nurkowania, w tym widoczności pod wodą,
- przekraczania maksymalnej głębokości nurkowania wynikającej z posiadanych kwalifikacji,
- występowania w wodzie obiektów zagrażających unieruchomieniu płetwonurka pod wodą, w szczególności zatopionych sieci rybackich.

Podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego ma obowiązek ujawniania zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych i przekazywania informacji o ujawnionych zagrożeniach właściwej radzie gminy, wynikający z art. 14 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy, powinien realizować na obszarze, na którym wykonuje ratownictwo wodne. Ustawodawca nie przewidział żadnych uprawnień kontrolnych dla podmiotów uprawnionych do wykonywania ratownictwa wodnego, stąd też jako nie mające podstaw prawnych są działania tych podmiotów, polegające na dokonywaniu „kontrolni”, „audytów”, „przeглядów” pod względem zapewnienia warunków bezpieczeństwa przez zarządzających wyznaczonymi obszarami wodnymi i sposobu realizacji przez zarządzających wyznaczonymi obszarami wodnymi obowiązków określanych ustawą. Dopuszczalne jest natomiast wydawanie – na zlecenie zarządzającego wyznaczonym obszarem wodnym – opinii w kwestii warunków bezpieczeństwa na danym wyznaczonym obszarze wodnym.

Zagrożenia dla osób przebywających na lodzie:

- brak wiedzy na temat aktualnej grubości lodu umożliwiającego bezpieczne uprawianie wędkarstwa i sportów zimowych,
- załamanie się pokrywy lodowej pod ciężarem osoby wchodzącej na zbyt cienki lód, w szczególności w rejonach dopływu i odpływu wód powierzchniowych oraz obszarów źródłiskowych,
- załamania się pokrywy lodowej po wjeździe na lód, wbrew obowiązującym zakazom, samochodem, ciągnikiem lub quadem,
- w przypadku wypadnięcia do wody - brak lub słaba umiejętność pływania, szok termiczny, szybkie wychłodzenie organizmu, brak sprzętu asekuracyjnego umożliwiającego wyjście na lód,
- niewłaściwego dla warunków pogodowych ubrania, skutkującego wyziębieniem organizmu, możliwością powstawania odmrożeń lub zamarznięcia, zwłaszcza w sytuacji pozostawania pod wpływem alkoholu lub środków odurzających.

5. Siły i środki, które mogą być wykorzystywane dla ograniczania zagrożeń oraz akcji ratowniczych

- 1) Ochotnicza Straż Pożarna w Krzeczowie,
- 2) Ochotnicza Straż Pożarna w Łaszewie,
- 3) Ochotnicza Straż Pożarna w Mierzycach,
- 4) Ochotnicza Straż Pożarna w Przywozie,
- 5) Ochotnicza Straż Pożarna w Toporowie,
- 6) Ochotnicza Straż Pożarna w Dietrznikach,
- 7) Ochotnicza Straż Pożarna w Pątnowie,
- 8) Ochotnicza Straż Pożarna w Kluskach,
- 9) Ochotnicza Straż Pożarna w Bieńcu,
- 10) Ochotnicza Straż Pożarna w Załęczu Małym,
- 11) Ochotnicza Straż Pożarna w Załęczu Wielkim,
- 12) Ochotnicza Straż Pożarna w Działoszynie
- 13) Komenda Powiatowa Policji w Wieluniu,
- 14) Komisariat Policji w Działoszynie,
- 15) Komisariat Policji w Osjakowie,

6. Kontakty alarmowe

Zintegrowany System Ratownictwa WOPR - numer alarmowy nad wodą **601 100 100**